

Karolina Kuśmirek

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

Stosunek Stanów Zjednoczonych Ameryki i Federacji Rosyjskiej wobec polityki bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej po 1989 roku

Wprowadzenie

Stany Zjednoczone Ameryki i Federacja Rosyjska prowadziły politykę zagraniczną i bezpieczeństwa oddziałując na politykę bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej. Szczególnie znalazło to odzwierciedlenie w koncepcji polityki realizowanej przez Władimira Putina, a także amerykańskich polityków, w tym także w programach kandydatów na urząd Prezydenta Stanów Zjednoczonych Ameryki (Hillary Clinton, Donalda Trumpa). Warto wskazać okoliczności, w jakich obydwie państwa realizowały swoje dążenia imperialne oraz te przedsięwzięcia militarne (udział w misji szkoleniowej na Ukrainie, dyżur w ramach Sił Odpowiedzi NATO) podejmowane przez Rzeczpospolitą Polską, które zostały poddane odmiennej ocenie.

Po 1989 r. państwa Europy Środkowej, a w szczególności Rzeczpospolita Polska stały się przestrzenią wpływów rywalizujących mocarstw. Większe zaangażowanie Stanów Zjednoczonych Ameryki w zapewnienie bezpieczeństwa w tej części świata doprowadziło do zdobycia nowej wiedzy i umiejętności przez polskich żołnierzy. Przykładem były wspólne szkolenia, podczas których następowała wzajemna wymiana doświadczeń, np. żołnierze JW 2305 współpracowali z amerykańskimi instruktorami. Wspieranie Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, zarówno pod względem merytorycznym, jak i technologicznym, umacniało oddziaływanie Stanów Zjednoczonych Ameryki. Stanowisko mocarstwa dobrze ilustruje zaangażowanie w rozwój polskich

Wojsk Specjalnych, czego dowodem jest nie tylko wsparcie JW 2305, ale i procesu prowadzącego do pełnienia dyżuru w ramach Sił Odpowiedzi NATO. W odniesieniu do Federacji Rosyjskiej należy zaznaczyć, że system dowodzenia siłami specjalnymi Federacji Rosyjskiej wzorowano na systemie dowodzenia, który był dedykowany Wojskom Specjalnym Rzeczypospolitej Polskiej, jako uzasadnienie modernizacji sił zbrojnych podając zagrożenie bezpieczeństwa państwa. Z jednej strony politycy Federacji Rosyjskiej odrzucali współpracę z Zachodem, z drugiej strony adaptowali rozwiązania, które wdrażały polskie Wojska Specjalne.

Współzawodnictwo Stanów Zjednoczonych Ameryki i Federacji Rosyjskiej determinowało działania decydentów, a pośrednio także sposób, w jaki postrzegali politykę bezpieczeństwa prowadzoną przez Rzeczpospolitą Polską. Analiza stosunku mocarstw wobec polityki bezpieczeństwa, prowadzonej przez polskich polityków oraz pozycji Rzeczypospolitej Polskiej w Europie Środkowej i Wschodniej, np. poprzez pełnienie dyżuru w ramach Sił Odpowiedzi NATO, umożliwia zaprezentowanie związków z tym obszarem implikacji politycznych.

Wśród publikacji jako szczególnie wartościowe wskazać należy pozycje: Teresy Łoś-Nowak *Polityka zagraniczna. Aktorzy – potencjały – strategie*, Romana Kuźniara *Polityka zagraniczna III RP*. Szczególne znaczenie dla podejmowanej problematyki mają także publikacje *Amerykomania: Księga jubileuszowa prof. dr hab. Andrzeja Mani*, pod redakcją Włodzimierza Bernackiego, Adama Walaszki oraz Stanisława Bielenia, a także *Rosja. Rozważania imperiologiczne* i *Geopolityka w stosunkach polsko-rosyjskich* autorstwa Andrzeja Skrzypka. W artykule przywołano opracowania stanowiące uzupełnienie omawianych kwestii bezpieczeństwa. Na uwagę zasługuje publikacja naukowa Jacka Czaputowicza, *Bezpieczeństwo międzynarodowe*. Powstały także liczne opracowania będące próbą symplicystycznej analizy Sił Odpowiedzi NATO.

Pozycja Rzeczypospolitej Polskiej w Europie

Podejmując problem działalności, w zakresie polityki prowadzonej przez decydentów Rzeczypospolitej Polskiej, należy wskazać kluczowe etapy, które wzmacniały jej pozycję w ciągu kilku dekad. Pierwszym ważnym wydarzeniem były obrady Okrągłego Stołu¹, które pozwoliły na transformację wewnętrzną, a następnie dokonanie zmian w polityce zagranicznej na orientację prozachodnią. Od tego momentu państwa Europy Środkowej, które dotychczas pozostawały w rosyjskiej strefie wpływów, stały się nową przestrzenią bezpieczeństwa. Dla Federacji Rosyjskiej utrzymanie nieformalnej kontroli w tej części Europy pozwoliło na budowanie obrazu Federacji Rosyjskiej, jako państwa, które posiada władzę i możliwości wywierania wpływu na inne podmioty bezpieczeństwa międzynarodowego. Przykładem takiej sytuacji było stacjonowanie żołnierzy (radzieckich) rosyjskich w Polsce do 1993 r.²

W kwestii bezpieczeństwa wszelkie decyzje polskich polityków, np. decyzje o współpracy z organizacjami międzynarodowymi, stanowiły przedmiot sporu, przedstawiano je jako działania skierowane przeciwko Federacji Rosyjskiej i godzące

¹ A. Harasimowicz, *Bezpieczeństwo Polski 1918–2004*, Warszawa 2014, s. 270.

² R. Kuźniar, *Polityka zagraniczna III RP*, Warszawa 2012, s. 104.

w jej „żywotne” interesy³. Z perspektywy decydentów Stanów Zjednoczonych Ameryki oddziaływanie na bezpieczeństwo w Europie Środkowej i Wschodniej pozwoliło na prowadzenie działań poza własnym terytorium, a także wzmocnienie bezpieczeństwa państw członkowskich NATO. W ówczesnym czasie Rzeczpospolita Polska wprowadzała zmiany polityczne i społeczne, które stały się wzorem dla innych państw obszaru postradzieckiego. Według badacza Romana Kuźniara reorientacja polityki bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej wynikała przede wszystkim z przemian politycznych po 1989 r.⁴

Wstąpienie do NATO jest drugim etapem, który wzmacniał bezpieczeństwo Rzeczypospolitej Polskiej⁵. Proces akcesyjny był czynnikiem wzmagającym rywalizację Stanów Zjednoczonych Ameryki i Federacji Rosyjskiej. Przynależność do tej organizacji gwarantowała bezpieczeństwo i była wyrazem solidarności z innymi państwami.

Należy przypomnieć, że przystąpienie Rzeczypospolitej Polskiej do NATO było przedmiotem dyskusji polityków podczas Kongresu Stanów Zjednoczonych Ameryki. Krytyczne opinie dotyczyły przede wszystkim wzrostu niezadowolenia rosyjskich polityków oraz pogorszenia się relacji politycznych i ekonomicznych z Federacją Rosyjską. Niewątpliwie, już pretendowanie do członka Sojuszu podnosiło prestiż Rzeczypospolitej Polskiej na arenie międzynarodowej, była ona pierwszym państwem byłego bloku komunistycznego, które rozpoczęło akcesję do NATO. W 1992 r. Sekretarz Generalny NATO, Manfred Wörner stwierdził, że „drzwi do NATO są otwarte”⁶. W ówczesnym czasie postrzegano Federację Rosyjską jako sojusznika, a nie wroga NATO, dlatego też politycy byli podzieleni wobec takiego stanowiska. Przedstawiciel Partii Demokratycznej, John Spratt zauważył, że bardziej korzystną sytuacją dla Stanów Zjednoczonych Ameryki byłoby zwiększenie środków finansowych na nowoczesny system antyrakietowy oraz uzbrojenie, które w realny sposób chroniłoby mocarstwo. Inny pogląd prezentował Dick Gephardt⁷, który zwrócił uwagę, że rozszerzenie NATO o kolejnych członków, a w szczególności o państwa zza „żelaznej kurtyny”, będzie w przyszłości skutkowało ponownym wyścigiem zbrojeń ze względu na bliskie położenie geograficzne Federacji Rosyjskiej, a także niwelowaniem jej aspiracji⁸.

Polityka „otwartych drzwi” przyspieszała integrację z państwami członkowskimi NATO. Zakładano, że jedynie Rzeczpospolita Polska przystąpi do Sojuszu, lecz ze względu na współpracę w Grupie Wyszehradzkiej (V4), takie rozwiązanie zostało

³ *Tarcza antyrakietowa w Polsce i Rumunii. Władimir Putin zapowiada reakcję Rosji*, PAP, www.pap.pl [dostęp: 28.05.2016].

⁴ R. Kuźniar, *Polityka zagraniczna...*, op. cit., s. 100; M. Madej, *Sojusze polityczno-wojskowe – NATO*, [w:] *Bezpieczeństwo międzynarodowe*, red. R. Kuźniar, A. Bieńczyk-Missala, B. Balcerowicz, P. Grzebyk, M. Madej, K. Pronińska, M. Tabor, M. Sułek, A. Wojciuk, Warszawa 2012, s. 178.

⁵ 12 marca 1999 r. Rzeczpospolita Polska stała się pełnoprawnym członkiem NATO. Zob. „*Welcoming statement*” Rady Północnoatlantyckiej skierowane do trzech nowych sojuszników NATO, Ministerstwo Spraw Zagranicznych, www.ms.gov.pl [dostęp: 28.05.2016].

⁶ *Polska droga do NATO*, Ministerstwo Spraw Zagranicznych, www.ms.gov.pl [dostęp: 28.05.2016]. Zob. J. Czaputowicz, *Bezpieczeństwo międzynarodowe. Współczesne koncepcje*, Warszawa 2012, s. 63.

⁷ Richard Gephardt był członkiem Partii Demokratycznej. R. Gephardt, *Richard Gephardt*, <http://bioguide.congress.gov> [dostęp: 28.05.2016].

⁸ *House Approves National Security Revitalization Act*, Federation of American Scientists, <http://fas.org> [dostęp: 28.05.2016].

odrzucone⁹. Po braku porozumienia wśród członków V4, polscy politycy rozpoczęli rozmowy. Z perspektywy Federacji Rosyjskiej był to proces niekorzystny, ponieważ pozostałe państwa postradzieckiej strefy wpływów mogły aspirować do tejże organizacji, a w konsekwencji oznaczało to ograniczenie wpływu na politykę tych państw.

Należy wspomnieć, że w 1993 roku prezydent Federacji Rosyjskiej, Borys Jelcyn, zaakceptował rozpoczęcie procesu akcesyjnego przez Rzeczpospolitą Polskę, jednakże pod wpływem rosyjskich polityków zmienił swoje stanowisko¹⁰. Szczególnie przeciwny akcesji Polski do NATO był Władimir Żyrinowski¹¹. Uważał, że uniemożliwiłoby to powrót do czasów świetności i odbudowę Imperium Rosyjskiego, a Rosja przestałaby być mecenasem państw Europy Środkowej i Wschodniej. Utrata możliwości oddziaływania i dopuszczenie do samodzielnego prowadzenia polityki przez te państwa skutkowałoby utratą poważania wśród Rosjan i deprecjacją Federacji Rosyjskiej na arenie międzynarodowej. Tworzenie obrazu Federacji Rosyjskiej, jako liczącego się aktora sceny politycznej, jest równie ważne jak prezentowanie przez nią realnego potencjału politycznego i militarnego. Konsekwencje obalenia mitu potężnej Federacji Rosyjskiej, w świadomości jej obywateli, niosłoby ze sobą negatywne skutki polityczne i społeczne.

Rzeczpospolita Polska budowała swoją pozycję lidera w ramach prowadzonej polityki bezpieczeństwa. Inicjatywy związane z tym obszarem były aprobowane przez amerykańskich polityków, będąc zarazem w sprzeczności z polityką prowadzoną przez Federację Rosyjską. Ten dualizm postrzegania działań Rzeczypospolitej Polskiej determinował działania mocarstw w Europie Środkowej i Wschodniej w celu zaznaczenia swoich aspiracji. Analiza percepcji pozycji Polski, jako lidera w Europie Środkowej i Wschodniej w zakresie bezpieczeństwa, przez mocarstwa umożliwiała zrozumienie prowadzonej przez nich polityki międzynarodowej.

Stosunek Stanów Zjednoczonych Ameryki wobec potencjału Polski

Po 1989 r. Stany Zjednoczone Ameryki odegrały istotną rolę we wspieraniu państw Europy Środkowej w przemianach demokratycznych. Niewątpliwie udzielenie wsparcia w zakresie szkolenia polskich jednostek specjalnych, angażowanie żołnierzy w międzynarodowe przedsięwzięcia, a docelowo artykułowanie potrzeby rozszerzenia NATO, uczyniło ze Stanów Zjednoczonych Ameryki strategicznego partnera Rzeczypospolitej Polskiej. Dla Stanów Zjednoczonych Ameryki utrzymywanie pozytywnych relacji z państwami Europy Środkowej przyczyniło się do budowania trwałego sojuszu, a zarazem utrwalania równowagi w tej części Europy. Pomimo że Federacja Rosyjska nie była postrzegana jako wróg, lecz konkurent, to ograniczenie możliwości

⁹ J. Onyszkiewicz, *Na drodze do NATO – okruchy wspomnień*, „Bezpieczeństwo Narodowe” 2014, nr 1: *15 lat w NATO – okruchy wspomnień*, s. 36.

¹⁰ E. Ochman, *Post-Communist Poland – Contested Pasts and Future Identities*, London–New York 2008, s. 15. Czytaj więcej na ten temat: *Amerykomania: Księga jubileuszowa prof. dr hab. Andrzeja Mani*, red. W. Bernacki, A. Walaszek, Kraków 2012, *passim*.

¹¹ Władimir Żyrinowski jest liderem Liberalno-Demokratycznej Partii Rosji.

oddziaływania tego państwa na państwa ościenne zostało szczególnie zadeklarowane przez prezydenta Stanów Zjednoczonych Ameryki Billa Clintona.

W przyjętym dokumencie *Narodowa strategia bezpieczeństwa: zaangażowanie i rozszerzanie* (1996 r.)¹², w części trzeciej *Integrated Regional Approaches* zaznaczono, że rolę globalnego protektora przyjmują Stany Zjednoczone Ameryki, a wszelkiego rodzaju podejmowane działania będą miały na celu niwelowanie sytuacji, w której „no part of Europe will revert to a zone of great power competition or a sphere of influence”¹³. Deklarowano, że nie można ponownie dopuścić do podziału Europy, dlatego wprowadzono mechanizm konsultacji i rozstrzygnięcia bieżących wątpliwości. Rzeczpospolita Polska stała się sojusznikiem Stanów Zjednoczonych Ameryki, a włączanie jej w prowadzone przez mocarstwo przedsięwzięcia nobilitowało ją na arenie międzynarodowej.

Tę koncepcję relacji polsko-amerykańskich podtrzymywał prezydent George W. Bush, który poparł rozmieszczenie elementów systemu obrony przeciwrakietowej w Europie Środkowej i Południowej. Badacz Robert Kupiecki zwrócił uwagę, że tego rodzaju przedsięwzięcie stało się priorytetem ze względu na konieczność budowy „globalnego systemu obronnego [...], który byłby zdolny do przechwycenia rakiet balistycznych we wszystkich fazach ich lotu”¹⁴. Wybór Polski wynikał ze stosunków pomiędzy sojusznikami, położenia geopolitycznego, a także możliwości instalacji infrastruktury wojskowej na terytorium Polski, której celem było odstraszenie potencjalnego wroga.

Podczas prezydentury G.W. Busha wzmacniano wzajemne relacje polsko-amerykańskie, a Rzeczpospolitą Polską postrzegano jako sojusznika godnego zaufania, czego dowodem było zwrócenie się prezydenta Stanów Zjednoczonych Ameryki do prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Aleksandra Kwaśniewskiego, o włączenie Polskiego Kontyngentu Wojskowego w działania militarne przeciwko dyktaturze Saddama Husajna i globalnemu terroryzmowi. W konsekwencji Siły Zbrojne RP uczestniczyły w misjach zagranicznych poza granicami państwa, np. w Iraku i Afganistanie¹⁵. Niewątpliwie w ówczesnym czasie Rzeczpospolita Polska była partnerem, który wspierał Stany Zjednoczone Ameryki w dążeniach do ustabilizowania sytuacji międzynarodowej. Wkład w zapewnienie bezpieczeństwa w Iraku i Afganistanie przekładał się na bezpieczeństwo w skali globalnej, wynikało to z osłabienia zasobów osobowych i materialnych wroga. Rzeczpospolita Polska była partnerem w Europie Środkowej, gdzie

¹² *A National Security Strategy of Engagement and Enlargement*, Federation of American Scientists, www.fas.org [dostęp: 1.06.2016]. Dwa lata później stworzono strategię *A National Security Strategy for a new Century*, która uzupełniała poprzedni dokument. *A National Security Strategy for a new Century*, National Security Strategy Archive, <http://nssarchive.us> [dostęp: 1.06.2016]. Czytaj więcej na ten temat: J. Zając, *Polityka zagraniczna USA*, [w:] *Polityka zagraniczna. Aktorzy – potencjały – strategie*, red. T. Łoś-Nowak, Warszawa 2011, s. 66–67.

¹³ „Żadna z części Europy ponownie nie stanie się strefą wielkiej rywalizacji o władzę albo sferą wpływów” [tłum. K.K.]; *ibidem*.

¹⁴ R. Kupiecki, *Obrona przeciwrakietowa w polskiej perspektywie. Działania własne, współpraca z USA i NATO*, [w:] *Obrona przeciwrakietowa w polskiej perspektywie*, red. R. Kupiecki, Warszawa 2015, s. 458. Zob. M. Czajkowski, *Obrona przeciwrakietowa w stosunkach międzynarodowych*, Kraków 2013, s. 262–268.

¹⁵ Zob. M. Lasoń, *Polska misja w Iraku: użycie sił zbrojnych jako środka polityki zagranicznej Rzeczypospolitej Polskiej na przykładzie interwencji w Iraku 2003–2008*, Kraków 2010, *passim*.

jej terytorium mogło stanowić miejsce do przygotowania działań militarnych w przypadku potencjalnej agresji państw ościennych NATO. Dodatkowo wzrastająca rola Polski, w zakresie bezpieczeństwa, stabilizowała tę część Europy poprzez utrzymanie równowagi między Wschodem, a Zachodem.

Wraz z początkiem prezydentury Baracka Obamy zmieniła się polityka prowadzona przez amerykańską administrację¹⁶. Stany Zjednoczone Ameryki w mniejszym stopniu angażowały się w politykę w Europie, a koncentrowano się przede wszystkim na budowaniu doraźnych koalicji w celu rozwiązywania konfliktów. Działania w Europie Środkowej przestały być istotnym przedmiotem zainteresowania amerykańskich polityków, np. wdrożono zmiany w programie EPAA¹⁷ ze względu na cięcia w budżecie oraz negatywny stosunek Federacji Rosyjskiej do podejmowanych działań w Europie Środkowej. Pomimo spełnienia żądań Federacji Rosyjskiej, nie zostały zahamowane jej aspiracje polityczne. Na rewizję poglądów w tym zakresie wpłynęły działania militarne na Krymie¹⁸.

Rzeczpospolita Polska, we współpracy z państwami członkowskimi NATO, podnosiła swoje kompetencje w zakresie bezpieczeństwa. Podczas szczytu NATO w Pradze decydenci zadeklarowali siły specjalne, jako „polską specjalizację” w NATO. Podczas następnego szczytu w Rydze¹⁹ potwierdzono wcześniejszą deklarację. W procesie rozwoju polskich sił specjalnych, Amerykanie aktywnie uczestniczyli w ich szkoleniu. Momentem przełomowym było uzyskanie statusu państwa ramowego przez Rzeczpospolitą Polską, a w 2015 r. pełnienie dyżuru w ramach Sił Odpowiedzi NATO. Kolejnym wydarzeniem potwierdzającym wzrost jej pozycji było wyznaczenie Warszawy, jako miejsca szczytu NATO w 2016 r., szczególnie w trudnej sytuacji geopolitycznej związanej m.in. a kwestią uchodźców, wzrostem aktywności Państwa Islamskiego, jak również podjęciem tematów związanych z państwami ościennymi NATO, np. dążeniem Federacji Rosyjskiej do ustanowienia nowych stref wpływów, destabilizacji Ukrainy. Tę zmianę można zaobserwować także w kampanii prezydenckiej w Stanach Zjednoczonych Ameryki. Kwestie bezpieczeństwa w Europie Środkowej stały się przedmiotem debaty politycznej pomiędzy kandydatami.

W kampanii wyborczej główni kontrkandydaci, czyli Hillary Clinton i Donald Trump, prezentowali odmienne stanowiska dotyczące polityki zagranicznej oraz polityki bezpieczeństwa. Różnice w zajmowanych stanowiskach zostaną przedstawione w dalszej części artykułu. Na początku należy podjąć te kwestie z obszaru bezpieczeństwa, które łączyły kandydatów. Pierwszą z nich było zapewnienie bezpieczeństwa obywatelom Stanów Zjednoczonych Ameryki poprzez wzmocnienie bezpieczeństwa wewnątrz państwa oraz walkę z terroryzmem, w tym Państwem Islamskim²⁰. Drugim problemem było utrzymanie przez Stany Zjednoczone Ameryki pozycji światowego

¹⁶ Zob. J. Goldberg, *The Obama doctrine*, <http://www.theatlantic.com> [dostęp: 2.06.2016].

¹⁷ Czytaj więcej na ten temat: K. Hołdak, M.A. Piotrowski, *Obrona przeciwrakietowa podstawowe zagadnienia*, [w:] *Obrona przeciwrakietowa w polskiej perspektywie*, red. R. Kupiecki, Warszawa 2015, s. 62.

¹⁸ *Ibidem*.

¹⁹ *Prague Summit Declaration*, www.nato.int [dostęp: 16.01.2015]; *Riga Summit Declaration*, www.nato.int, [dostęp: 16.01.2015].

²⁰ *Hillary Clinton*, <https://www.hillaryclinton.com> [dostęp: 2.06.2016]; *Donald Trump*, <https://www.donaldjtrump.com> [dostęp: 2.06.2016]. A. Skrzypek, *Putinada. Rosja – kraj kierowanej demokracji*, Warszawa 2014, s. 176.

mocarstwa, a w konsekwencji kształtowania globalnej polityki. Obszarem trzecim była możliwość zawierania sojuszy z innymi państwami, np. Federacją Rosyjską, w celu osłabienia pozycji politycznej, ekonomicznej i militarnej Chin²¹. Dostrzegli oni potencjał Chin, który powoduje, że stają się one liderem w skali globalnej i pretendują do miana mocarstwa. Istnieje możliwość, że w dłuższej perspektywie czasowej zmienią proporcję sił na świecie.

Jak wcześniej nadmieniono, w publicznych wystąpieniach prezentowanych podczas konwencji wyborczych, kandydaci różnili się w ocenie kwestii bezpieczeństwa w Europie i zaangażowania swojego państwa w tym regionie. Donald Trump przekonywał, że Stany Zjednoczone Ameryki muszą ograniczyć działania w Europie, ponieważ nie mogą dłużej ponosić kosztów związanych z działaniami na rzecz trwałego pokoju. Wyliczył, że tylko pięć państw: Stany Zjednoczone Ameryki, Wielka Brytania, Polska, Grecja i Estonia przeznaczają 2 procent PKB²² na wydatki dotyczące obronności. Ponadto stwierdził, że problemy z Ukrainą powinny rozwiązywać państwa ościennie oraz Federacja Rosyjska, a nie Stany Zjednoczone Ameryki. Propagował koncepcję odchodzenia od negocjacji prowadzonych przez mocarstwo w kwestii problemów regionalnych²³.

Biorąc pod uwagę przekonania artykułowane w wypowiedziach publicznych przez D. Trumpa należy zauważyć, że odrzucenie przez niego międzynarodowych koalicji w zapewnieniu bezpieczeństwa międzynarodowego, skutkowałoby redefinicją stosunków polsko-amerykańskich. Kandydat na urząd prezydenta deklarował, że po objęciu przez niego stanowiska, Stany Zjednoczone Ameryki nie będą już dłużej chroniły państw Europy Środkowej i istnieje możliwość zawarcia sojuszu z Federacją Rosyjską²⁴.

Dla Polski oznacza to prawdopodobieństwo ponownego podziału Europy na strefę wpływów, dlatego też zasadnym jest rozwijanie zdolności własnych Sił Zbrojnych, które będą gotowe do prowadzenia operacji obronnych państwa. Wycofanie się amerykańskiej armii ze wzmocnienia wschodniej flanki NATO, podważyłoby współpracę w ramach tej organizacji, ale także sens istnienia całego Sojuszu. Nawiązując do opinii D. Trumpa, dotyczących polityki wobec państw Europy Środkowej, krytykował on B. Obamę za bierność w kontekście budowy tarczy antyrakietowej na terytorium Polski²⁵. Tego rodzaju wypowiedzi świadczą, że kandydat postrzegał Polskę, jako partnera, lecz równocześnie wymagał większego zaangażowania finansowego w działania na rzecz pokoju. Należy zauważyć, że wypowiedzi D. Trumpa cechowała wewnętrzna niespójność, która uniemożliwiła przewidzenie skutków jego polityki, gdyby objął urząd prezydenta.

²¹ *Ibidem*.

²² D.E. Mix, *Poland and its relations with the United States*, [bmw] 2016, s. 11.

²³ K. Sikora, *Największe zagrożenie dla bezpieczeństwa Polski? Prezydent Donald Trump*, www.natemat.pl [dostęp: 2.06.2016]; P. Henzel, *Plan Trumpa zagrozi bezpieczeństwu Polski*, www.onet.pl [dostęp: 2.06.2016]. Zob. K. von Hammerstein, *The Russian Threat: NATO Struggles to Recover after Years of Budget Cuts*, <http://www.spiegel.de> [dostęp: 2.06.2016].

²⁴ Rzeczpospolita Polska stała się ważnym partnerem ze względu na położenie geopolityczne i możliwość przeprowadzenia działań wyprzedzających. F. Pleitgen, *Donald Trump's foreign policy speech earns praise in Russia*, www.cnn.com [dostęp: 2.06.2016].

²⁵ *Donald Trump o polityce zagranicznej USA*, www.rmf24.pl [dostęp: 2.06.2016].

Dalszy rozwój potencjału Rzeczypospolitej Polskiej w obszarze bezpieczeństwa może stanowić problem w relacjach amerykańsko-rosyjskich, ponieważ wzrost efektywności w tym obszarze będzie zagrażał interesom Federacji Rosyjskiej. Kandydat D. Trump deklarował, że będzie wspierał te działania, które gwarantowałyby korzyści Stanom Zjednoczonym Ameryki, nawet za cenę osłabienia relacji z sojusznikami.

Artykułowane przez Trumpa prorosyjskie opinie i postrzeganie Władimira Putina jako sprawnego polityka oznacza, że po jego wygranej w wyborach prezydenckich istnieje możliwość zahamowania wsparcia militarnego dla Rzeczypospolitej Polskiej. Pomimo głoszonych poglądów, Trump zyskał poparcie byłego burmistrza Nowego Jorku Rudolpha Giuliani'ego. Giuliani wskazał jednak, że Rzeczpospolita Polska jest ważnym sojusznikiem, który posiada stabilną pozycję w NATO²⁶.

Inne poglądy prezentowała Hillary Clinton, która deklarowała chęć kontynuacji polityki zagranicznej i bezpieczeństwa prowadzonej przez B. Obamę. Wyrażała przekonanie, że Stany Zjednoczone Ameryki będą wspomagać partnerów w działaniach o charakterze prewencyjnym i włączą się w ich ochronę przed agresją Federacji Rosyjskiej. Ponadto przychylnie wypowiadała się o stacjonowaniu amerykańskich żołnierzy w Europie Środkowej. Wzrost potencjału militarnego sojuszników było częścią globalnej polityki, prowadzonej przez mocarstwo. W swoim programie wyborczym kandydatka przedłożyła pomysł budowy koalicji przeciwko Państwu Islamskiemu. Można wnioskować, że trzonem tej koalicji będą państwa, które wielokrotnie walczyły wraz ze Stanami Zjednoczonymi Ameryki przeciwko terroryzmowi²⁷.

Zwrotem tej kampanii prezydenckiej było włączenie się w debatę publiczną Billa Clintona, który zaatakował Polskę zarzucając, że wywalczoną niepodległość i modernizację zawdzięcza Stanom Zjednoczonym Ameryki. Sugerował, że Rzeczpospolita Polska oraz Węgry oczekują przywódcy podobnego do Putina. Jego wypowiedzi wywołały reakcję Polonii w Stanach Zjednoczonych Ameryki oraz Ministerstwa Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej.

Reasumując, kandydaci prezentowali różne koncepcje polityki zagranicznej i polityki bezpieczeństwa, w odmienny sposób pojmując relacje z sojusznikami. W kampanii wyborczej występowały kwestie dotyczące Rzeczypospolitej Polskiej oraz kształtowania bezpieczeństwa w Europie Środkowej. Kandydaci różnili się także w ocenie możliwości dalszej współpracy, dla D. Trumpa wspieranie rozwoju zdolności obronnych Rzeczypospolitej Polskiej stanowiłoby przedmiot sporu z Federacją Rosyjską, natomiast dla H. Clinton pośrednio ugruntowanie pozycji Stanów Zjednoczonych Ameryki w Europie Środkowej i budowanie silnej koalicji państw.

Działania Federacji Rosyjskiej wobec Polski na płaszczyźnie polityczno-militarnej

Po 1989 r. ZSRR/Federacja Rosyjska podejmowała starania o zachowanie wpływów w Europie Środkowej, a jej działania były skoncentrowane na budowie wspólnej

²⁶ J. Bielecki, *Rudy Giuliani: Trump jest dużo lepszy od Hillary Clinton*, www.rp.pl [dostęp: 2.06.2016].

²⁷ Hillary Clinton, <https://www.hillaryclinton.com> [dostęp: 2.06.2016]. Zob. B. Niedziński, *Kontynuacja kontra chaos*, www.wiadomości.dziennik.pl [dostęp: 2.06.2016].

przestrzeni politycznej i militarnej. Pomimo rozwinięcia współpracy z Zachodem, polityka zagraniczna wciąż nawiązywała do sowieckich wzorów. W latach 1991–1993 relacje polsko-rosyjskie dotyczyły przede wszystkim opuszczenia przez rosyjskich żołnierzy terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz wyjaśnienia zbrodni w Katyniu. Zdolność do podejmowania autonomicznych decyzji potwierdził prezydent Federacji Rosyjskiej, Borys Jelcyn, podczas wizyty w Polsce, gdy pozytywnie odniósł się do kwestii rozpoczęcia akcesji Rzeczypospolitej Polskiej do NATO²⁸. W latach 1994–1998 deprecjonowano polskie starania o członkostwo w NATO wskazując, że animozje polsko-rosyjskie wpłyną na relacje wewnątrz Sojuszu i w jego otoczeniu. Federacja Rosyjska kształtowała obraz Polski jako państwo, w którym zaszczości historyczne wpływają na prowadzoną politykę zagraniczną, w tym na relacje z sąsiadami²⁹. Badacz Ryszard Zięba zaznaczył, że po akcesji do organizacji międzynarodowych, rozpatrywano polskie sprawy przez pryzmat polityki prowadzonej przez te struktury (NATO, Unia Europejska). Stwierdził, że w latach 2006–2007 ponownie zdefiniowano cele polityki zagranicznej i bezpieczeństwa Federacji Rosyjskiej, które znalazły odzwierciedlenie w dokumentach: *Koncepcja polityki zagranicznej Federacji Rosyjskiej* (2008 r.) oraz *Strategia bezpieczeństwa narodowego Federacji Rosyjskiej* (2009 r.). Federacja Rosyjska przedstawiana była jako państwo współtworzące globalną równowagę.

Wzajemna współpraca została zahamowana w konsekwencji działań militarnych wspieranych przez Federację Rosyjską na Krymie. Należy zaznaczyć, że niewypełnienie porozumień z Mińska (2015 r.) zwiększyło wrogość pomiędzy stronami i nieprzychylność wobec podejmowanych działań. Przykładem takiej sytuacji było rozpoczęcie misji szkoleniowej NATO na Ukrainie. Szczególne zaangażowanie polskich instruktorów w działania o charakterze szkoleniowym zostało odebrane, przez stronę rosyjską, jako działania skierowane przeciwko Federacji Rosyjskiej, a ich konsekwencją było pogorszenie relacji między tymi dwoma państwami. Rosyjskie media wykorzystały to wydarzenie do celów propagandowych i przedstawiały zaistniałą sytuację, jako potwierdzenie, że Polska uczestniczyła w działaniach wojennych na Ukrainie³⁰. Pomimo że Stany Zjednoczone Ameryki, Wielka Brytania, Francja także podejmowały tego rodzaju aktywność. W odmiennym tonie komentowały tę inicjatywę amerykańscy dziennikarze, którzy podkreślali, że wsparcie szkoleniowe, np. szkolenie medyczne, logistyczne, wywiadowcze ukraińskich żołnierzy, wzmocni zdolności obronne ukraińskich Sił Zbrojnych. Udział Polaków w tym przedsięwzięciu

²⁸ E. Ochman, *Post-Communist Poland...*, op. cit., s. 15.

²⁹ Zob. J. Ćwiek-Karpowicz, *Geopolityka wspólnego sąsiedztwa w relacjach rosyjsko-polskich i rosyjsko-unijnych*, [w:] *Geopolityka w stosunkach polsko-rosyjskich*, red. S. Bieleń, A. Skrzypek, Warszawa 2012, s. 145–163; R. Zięba, *Współczesne stosunki polsko-rosyjskie: uwarunkowania, problemy, implikacje*, „Przegląd Politologiczny” 2011, nr 3, s. 39–49.

³⁰ M. Gąsior, *Wojsko Polskie będzie szkolić ukraińskich żołnierzy*, <http://natemat.pl/134791,wysylamy-zolnierzy-na-ukraine-wiec-idziemy-na-wojne-z-rosja-putin-pokaze-ze-to-my-jestesmy-agresorami> [dostęp: 3.06.2016]; idem, *Wysyłamy żołnierzy na Ukrainę, więc „idziemy na wojnę z Rosją”? „Putin pokaze, że to my jesteśmy agresorami”*, <http://natemat.pl/134791,wysylamy-zolnierzy-na-ukraine-wiec-idziemy-na-wojne-z-rosja-putin-pokaze-ze-to-my-jestesmy-agresorami> [dostęp: 03.06.2016]. Zob. *Non-lethal gifts & training': UK, Poland offer support to Ukrainian army*, <https://www.rt.com/news/238601-poland-uk-ukrainian-army> [dostęp: 3.06.2016].

przedstawiano pozytywnie, wskazując także, że żadne z państw nie działa samodzielnie, lecz jako część NATO³¹.

Odrębne stanowiska zaznaczano także wobec działań podejmowanych przez żołnierzy Wojsk Specjalnych w ramach dyżuru w Siłach Odpowiedzi NATO (1.01–31.12.2015)³². Dla Stanów Zjednoczonych Ameryki stanowił on wzmocnienie zdolności obronnych oraz potwierdził potencjał Wojsk Specjalnych Rzeczypospolitej Polskiej. W rosyjskich mediach dyżur w ramach Sił Odpowiedzi NATO, którym dowodzili oficerowie Wojsk Specjalnych, był przedstawiany przez pryzmat polityki prowadzonej przez NATO, a nie poszczególnych państw, w tym Rzeczypospolitej Polskiej. Prezydent Władimir Putin stwierdził, że Federacja Rosyjska zareaguje na aktywność Stanów Zjednoczonych Ameryki i NATO w pobliżu własnych granic³³.

Powyższe przykłady działań podejmowanych przez obydwie strony wpłynęły na redefinicję koncepcji bezpieczeństwa. Federacja Rosyjska rozwijała własny potencjał militarny, natomiast państwa członkowskie NATO, w wyniku nowych zagrożeń, podjęły decyzję o wzmocnieniu infrastruktury strategicznej, np. rozbudowy systemu obrony przeciwrakietowej.

Jak wcześniej nadmieniono, Federacja Rosyjska odbierała budowę systemu obrony przeciwrakietowej jako działania skierowane przeciwko mocarstwu i przejmowanie kontroli w uznawanej przez nią strefę wpływów³⁴. W 2016 r. umieszczono elementy tarczy antyrakietowej na terytorium Rumunii i rozpoczęto budowę tarczy w Redzikowie. W obliczu takich działań Federacja Rosyjska szybko zareagowała. Prezydent Federacji Rosyjskiej, W. Putin stwierdził, że „To część strategicznego jądrowego potencjału USA przeniesiona na peryferia”³⁵. Zagroził rozmieszczeniem rakiet Iskander w obwodzie kaliningradzkim, rozbudową floty oraz systemu obrony powietrznej³⁶. Na tę wypowiedź odpowiedzieli zastępca sekretarza obrony Stanów Zjednoczonych Ameryki, Robert Work, oraz Prezydent RP, Andrzej Duda, którzy podkreślali, że jest to

³¹ D. Alexander, B. Trott, *Poland says will train 50 Ukrainian military staff this year*, <http://www.reuters.com> [dostęp: 3.06.2016]; M. Goettig, *Poland plans to send military instructors to Ukraine*, <http://www.reuters.com> [dostęp: 3.06.2016]. Zob. *Interview with ambassador Alexander Grushko*, www.missiontonato.ru [dostęp: 3.06.2016].

³² Siły Odpowiedzi NATO to wyspecjalizowane siły zbrojne NATO, które są w stanie ciągłej gotowości. M. Kowalska-Sendek, E. Żemła, *Polscy komandosi w elicie NATO*, www.polska-zbrojna.pl [dostęp: 3.06.2016]; IAR, *Polacy przejmują dowodzenia nad komandosami NATO*, www.polskieradio.pl [dostęp: 3.06.2016].

³³ *NATO starts 'very high readiness' force drills in Poland*, Russia Today, www.rt.com [dostęp: 3.06.2016].

³⁴ A. Czajowski, *Federacja Rosyjska: Przywracanie utraconej wielkości*, [w:] *Polityka zagraniczna. Akto-ry – potencjały – strategie*, red. T. Łoś-Nowak, Warszawa 2011, s. 85–89.

³⁵ P. Wojciechowski, *Zaczynamy budowę tarczy antyrakietowej w Redzikowie. Rosja wściekła*, www.wyborcza.pl [dostęp: 3.06.2016]. Tę kwestię opisywały także zagraniczne media. W niemieckiej prasie dziennikarze zwracali uwagę na krytyczne opinie W. Putina i zapewnienia strony polskiej i amerykańskiej, że ten system nie jest skierowany przeciwko rosyjskim obywatelom. Zob. *Putin sieht in NATO – Raketenabwehr weltweite Bedrohung*, www.welt.de [dostęp: 3.06.2016], DPA, *Raketenschutzschirm in Osteuropa: Putin sieht Nato-Pläne als weltweite Bedrohung*, <http://www.spiegel.de> [dostęp: 03.06.2016].

³⁶ W 2015 r. W. Putin ogłosił nową doktrynę wojenną Federacji Rosyjskiej, w której negatywnie odnosił się do planów przeniesienia infrastruktury wojskowej NATO w bliskie położenie granicy Federacji Rosyjskiej. *Военная доктрина Российской Федерации* [Wojenna doktryna Federacji Rosyjskiej – tłum. K.K.], www.kremlin.ru [dostęp: 3.06.2016].

jedynie element infrastruktury obronnej NATO, który ma służyć wzmocnieniu bezpieczeństwa, w tym także bezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej. Szef Ministerstwa Spraw Zagranicznych, Witold Waszczykowski wskazywał, że system ten nie będzie wymierzony w Federację Rosyjską, ale pomoże zwiększyć bezpieczeństwo w Europie w obliczu zagrożeń asymetrycznych³⁷.

W związku z tymi wydarzeniami W. Putin zadeklarował, że Federacja Rosyjska podejmie działania minimalizujące „natowskie” działania. Przewodniczący komisji obrony Dumy Państwowej, Władimir Komojedow stwierdził, że godzą one w rosyjskie interesy, a prezydent podsumował sytuację słowami: „są to dodatkowe kroki w kierunku zdestabilizowania międzynarodowego systemu bezpieczeństwa i rozpoczęcia nowego wyścigu zbrojeń”³⁸. Rosyjski ekspert wojskowy, Igor Korotczenko, wyrażał opinię, że budowa systemu obrony stanowi realne zagrożenie dla Federacji Rosyjskiej w dłuższej perspektywie czasowej, z drugiej strony Federacja Rosyjska powinna odpowiedzieć w sposób adekwatny do zagrożenia, jednakże nie popełniając błędów z czasów ZSRR, tzn. doprowadzić do nowej zimnej wojny³⁹. Rzeczpospolita Polska przez rosyjskich przedstawicieli postrzegana była tylko jako instrument w polityce Stanów Zjednoczonych Ameryki przeciwko Federacji Rosyjskiej, lecz nie dostrzegano jej dokonań w obszarze bezpieczeństwa, jako autonomicznego podmiotu stosunków międzynarodowych. Dla rosyjskich polityków Rzeczpospolita Polska wciąż pozostaje państwem, które nie powinno rozwijać własnego potencjału obronnego, im jest on mniejszy, tym w większym stopniu mogą oni oddziaływać na państwa w Europie Środkowej i Wschodniej.

Federacja Rosyjska nie podejmowała bezpośredniej ingerencji w bezpieczeństwo państw należących do NATO, ale poprzez swoje działania próbowała zaakcentować swoją pozycję w Europie. Do takich przedsięwzięć można zaliczyć działania propagandowe, rozbudowę floty oraz wchodzenie samolotów w przestrzeń powietrzną państw bałtyckich. Przykładem było przechwycenie przez brytyjskie siły powietrzne turbośmigłowych samolotów An-12, An-26 oraz samolotu Il-76⁴⁰.

Należy zaznaczyć, że biorąc pod uwagę stan Marynarki Wojennej⁴¹ i Sił Powietrznych RP, pod względem zabezpieczenia regionu Morza Bałtyckiego, wymaga on ciągłej modernizacji. Działania w tym zakresie intensyfikowały również inne państwa bałtyckie, takie jak Estonia, Łotwa. Ponadto rozwijano tzw. *assurance measures*, np. obecność żołnierzy z Aviation Detachment (amerykańscy i polscy uczestniczyli we wspólnym szkoleniu w Polsce)⁴² i aktywne uczestniczenie w międzynarodowych

³⁷ Az, Pszł, Waszczykowski: *tarcza antyrakietowa w Polsce nie odnosi się do bezpieczeństwa Rosjan*, www.tvp.info [dostęp: 3.06.2016].

³⁸ *Ruszyła budowa tarczy antyrakietowej w Redzikowie. Putin: Rosja musi pomyśleć o usuwaniu zagrożenia*, www.pap.pl [dostęp: 3.06.2016]. Confer: Путин: размещение США вооружений в Европе раскачивает систему безопасности [Putin: rozmieszczenie broni przez USA w Europie zaburza system bezpieczeństwa – tłum. K.K.], www.ria.ru [dostęp: 3.06.2016].

³⁹ *Коротченко: Россия не будет повторять советские ошибки* [Korotczenko: Rosja nie będzie powtarzać radzieckich błędów – tłum. K.K.], www.ria.ru [dostęp: 3.06.2016].

⁴⁰ *NATO przechwyliło trzy samoloty Rosji nad Bałtykiem*, www.pap.pl [dostęp: 3.06.2016].

⁴¹ *Stenogram z posiedzenia Komisji Obrony Narodowej (10) z dnia 24 lutego 2016*, Kancelaria Sejmu, Warszawa 2016, *passim*.

⁴² Ł. Zalesiński, *Amerykańscy lotnicy w polskiej bazie*, www.polska-zbrojna.pl [dostęp: 3.06.2016].

działaniach (misja Baltic Air Policing), których celem jest zapewnienie bezpieczeństwa w tym regionie. Podczas posiedzenia Komisji Obrony Narodowej, Podsekretarz Ministerstwa Obrony Narodowej, Tomasz Szatkowski, wyraził opinię, że wyżej wymienione działania nie przyczyniają się do „zmian jakościowych”⁴³, dlatego też rozpoczęto rozmowy dotyczące zmiany zakresu tych działań. Należy podkreślić, że wybór Polski, jako państwa, na terenie którego odbywają się szkolenia oraz rotacyjnie stacjonują żołnierze Sojuszu, było nobilitacją, dlatego też Federacja Rosyjska prowadziła, oprócz działań dyplomatycznych, także działania zaczepne.

Podsumowanie

Celem prowadzonych przez Stany Zjednoczone Ameryki i Federację Rosyjską działań było umocnienie strefy wpływów w Europie. Odmienne postrzegały one dążenia Rzeczypospolitej Polskiej do stania się liderem w obszarze militarnym w Europie Środkowej. Stany Zjednoczone Ameryki pozytywnie odnosiły się do podnoszenia zdolności obronnych przez Polskę. Pomimo że retoryka używana przez amerykańskich polityków zależała od prowadzonej przez nich polityki oraz bieżącej sytuacji geopolitycznej. Amerykanie wspierali szkoleniowo, technologicznie i finansowo podnoszenie kompetencji żołnierzy Sił Zbrojnych RP.

W przeciwny sposób odnosili się do rosnącej pozycji Rzeczypospolitej Polskiej decydenci Federacji Rosyjskiej. Z punktu widzenia rosyjskich polityków zagrażało to interesom mocarstwa i osłabiało jego możliwości wpływania na politykę państw należących niegdyś do bloku komunistycznego. Stosunki NATO–Federacja Rosyjska powinny być przedmiotem szczególnej uwagi i wymagać rozważnych działań.

Bez względu na sposób postrzegania Rzeczypospolitej Polskiej przez inne mocarstwa, nadal rozwija ona swój potencjał militarny, aby wspierać operacje, które zwiększają bezpieczeństwo społeczności międzynarodowej. W związku z tym zasadnym jest twierdzenie, że jest ona istotnym partnerem dla innych państw członkowskich NATO. Wzrost pozycji Rzeczypospolitej Polskiej wynikał z budowy zdolności obronnych, przede wszystkim rozwoju Wojsk Specjalnych. Po 2007 r. Wojska Specjalne aktywnie uczestniczyły w operacjach poza granicami państwa, a także podnosząc własne zdolności do dowodzenia sojuszniczymi operacjami specjalnymi, rozwijały potencjał militarny Rzeczypospolitej Polskiej. Szczególnie należy wyróżnić pełnienie dyżuru w ramach Sił Odpowiedzi NATO jako przedsięwzięcie, które potwierdziło, że Wojska Specjalne realizują działania na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa międzynarodowego i efektywnie włączają się w budowanie globalnej sieci sił specjalnych.

---

⁴³ *Stenogram z posiedzenia Komisji Obrony Narodowej (19) z dnia 13 kwietnia 2016*, Kancelaria Sejmu, Warszawa 2016, s. 13.

Stosunek Stanów Zjednoczonych Ameryki i Federacji Rosyjskiej wobec polityki bezpieczeństwa RP po 1989 roku

Streszczenie

Na przestrzeni lat politycy Stanów Zjednoczonych Ameryki i Federacji Rosyjskiej prezentowali odmienne opinie dotyczące wzrostu potencjału militarnego Rzeczypospolitej Polskiej. Dla decydentów Federacji Rosyjskiej działania Polski w zakresie bezpieczeństwa stanowiły realne zagrożenia dla *żywothnych* interesów mocarstwa i oddziaływania na politykę państw w Europie Środkowej i Wschodniej. W Stanach Zjednoczonych Ameryki postrzeganie polityki bezpieczeństwa, prowadzonej przez polskich polityków, wynikało z przyjętej koncepcji polityki zagranicznej i bezpieczeństwa przez amerykańskich polityków. Kandydaci na stanowisko prezydenta Stanów Zjednoczonych Ameryki przedstawiali własne poglądy dotyczące polityki zapewniającej globalne bezpieczeństwo. Donald Trump negował rolę Stanów Zjednoczonych Ameryki, jako protektora państw Europy Środkowej i Wschodniej w zakresie bezpieczeństwa, równocześnie dostrzegając korzyści wynikające z partnerstwa z Federacją Rosyjską. Kontrkandydatka Hillary Clinton zapowiedziała kontynuację dotychczasowej polityki państwa oraz stworzenie koalicji przeciwko Państwu Islamskiemu. Pomimo różnic w odbiorze pozycji Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie bezpieczeństwa, Wojska Specjalne rozwijają swoje zdolności do prowadzenia operacji obronnych państwa oraz uczestniczenia w międzynarodowych działaniach, np. do wiodzenie siłami specjalnymi podczas dyżuru w ramach Sił Odpowiedzi NATO.

Słowa kluczowe: Stany Zjednoczone Ameryki, Federacja Rosyjska, polityka bezpieczeństwa Polski, druga dekada XXI wieku, wojska specjalne

The attitude of the United States of America and the Russian Federation to the Republic of Poland's security policy in the second decade of the 21st century

Abstract

Over the years, the politicians of the United States of America and the Russian Federation presented different opinions on the growth of the military potential of the Republic of Poland. For the decision makers of the Russian Federation the Polish activities regarding security constituted a real threat to the vital interests of the superpower and impact on the policies of countries in Central and Eastern Europe. In the United States the perception of security policy pursued by Polish politicians resulted from the concept of the foreign policy and security adopted by American politicians. Candidates for the position of the President of the United States of America presented their own views on the policy ensuring global security. Donald Trump denied the role of the United States of America as a protector of the countries of Central and Eastern Europe in terms of security, while recognizing the benefits of the partnership with the Russian Federation. Opponent Hillary Clinton announced the continuation of the current state policy and the creation of a coalition against the Islamic State. Despite the differences in the perception of the status of the Polish Republic regarding security in the international arena, Polish Special Forces are developing the capacities to conduct defence operations and participate in international activities e.g. command special forces in the framework of the NATO Response Force.

Key words: the United States of America, the Russian Federation, Poland's security policy, second decade of the 21st Century, special forces

Отношение Соединенных Штатов Америки и Российской Федерации к политике безопасности Польши после 1989 года

Резюме

На протяжении многих лет политики Соединенных Штатов Америки и Российской Федерации представляли различные мнения о росте военного потенциала польской армии. По мнению политиков Российской Федерации деятельность Польши в области безопасности представляет реальную угрозу для жизненно важных интересов России и имеет влияние на политику стран Центральной и Восточной Европы. В Соединенных Штатах Америки политика безопасности, проводимая польскими властями рассматривалась с точки зрения принятых американскими политиками концепций внешней политики и политики безопасности. Кандидаты на пост президента США представили собственные взгляды на политику обеспечения глобальной безопасности. Дональд Трамп отрицает роль Соединенных Штатов как защитника стран Центральной и Восточной Европы в области безопасности, и при этом видит преимущества партнерства с Российской Федерацией. Хиллари Клинтон объявила о продолжении существующей политики государства, а также о создании коалиции против Исламского государства. Несмотря на различия рассмотрения действий властей Польши в области безопасности, Войска специального назначения развивают свои способности ведения оборонительных операций, а также участвуют в международных действиях, например, командованию специальными силами во время дежурства в рамках Сил быстрого реагирования НАТО.

Ключевые слова: Соединенные Штаты Америки, Российская Федерация, политика безопасности Польши, второе десятилетие XXI века, специальные войска